

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

БЕЛАРУСКІ
ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

БЕЛОРУССКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

РАШЭННЕ

РЕШЕНИЕ

25.02.2013 № 2/1 РС

г.Мінск

г. Минск

Пасяджэнне Савета БДУ

Справаздача аб навукавай, навукова-тэхнічнай і
інавацыйнай дзейнасці БДУ за 2012 год

Заслухаўшы і абмеркаваўшы даклад прарэктара па навукавай рабоце акадэміка Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Івашкевіча А.А., Савет БДУ адзначае наступнае.

У 2012 годзе ў складзе комплексу БДУ функцыянавалі і праводзілі навукова-даследчую, вопытна-канструктарскую і вопытна-тэхнічную працу 16 факультэтаў, 7 агульнаўніверсітэцкіх кафедраў, 4 навукова-даследчыя інстытуты, 3 нацыянальныя навуковыя цэнтры, Галоўнае ўпраўленне навукі, 5 навукова-вытворчых унітарных прадпрыемстваў, навучальныя падраздзяленні з правам юрыдычнай асобы і іншыя структурныя падраздзяленні і арганізацыі.

Колькасць усіх штатных супрацоўнікаў БДУ складала па стане на 31 снежня 2012 года 7864 чалавекі. З іх:

- прафесарска-выкладчыцкі склад — 2544 чалавекі;
- навуковыя работнікі (даследчыкі) навуковых устаноў і падраздзяленняў – 711 чалавек.

У 2012 годзе па плане навукова-даследчых, вопытна-канструктарскіх і вопытна-тэхналагічных работ (НДВКР) выконвалася 1228 тэм, у тым ліку па бюджэце 843 тэмы, па дзярждамовах з прадпрыемствамі і арганізацыямі – 385 тэм.

Аб'ём фінансавання НДВКР склаў у справаздачным годзе 134479,8 млн. рублёў, у тым ліку са сродкаў рэспубліканскага бюджэту 106109,2 млн. рублёў (78,9 % ад агульнага аб'ёму фінансавання), са сродкаў заказчыкаў па дзярждамоўных НДВКР, выкананым БДУ і навукова-даследчымі структурнымі падраздзяленнямі комплексу БДУ з правам юрыдычнай асобы (пазабюджэтныя сродкі) – 16078,7 млн. рублёў (12%), заключана міжнародных кантрактаў – 12291,9 млн. рублёў (9.1 %), акрамя таго, атрымана міжнародных грантаў на суму 16437,8 млн. рублёў, вытворчая дзейнасць навуковых падраздзяленняў – 8365,4 млн. рублёў, навуковая дзейнасць унітарных прадпрыемстваў 2287,0 млн. рублёў.

151 навуковая распрацоўка выкарыстоўвалася ў народнай гаспадарцы і 216 – у вучэбным працэсе. Атрымана 144 станоўчых рашэнняў па заяўках на аб'екты прамысловай уласнасці (АПУ), што на 64 % перавышае паказчык 2011 г., колькасць дзейных ахоўных дакументаў на АПУ – 496. Колькасць выданняў склала ў справаздачным годзе 1265 найменняў, у тым ліку 189 манаграфій; 114 зборнікаў навуковых прац; 604 падручнікі і навуковыя дапаможнікі; апублікаваныя: 5947 артыкулаў, 4505 тэзісаў дакладаў на канферэнцыях.

Абаронена супрацоўнікамі і аспірантамі БДУ (грамадзянамі Рэспублікі Беларусь) 5 доктарскіх і 54 кандыдацкія дысертацыі.

У справаздачным годзе на базе ўніверсітэта праведзена 156 навуковых і навукова-практычных мерапрыемстваў (канферэнцыі, семінары, нарады і да т. п.) рознага ўзроўню, з іх міжнародных – 73, рэспубліканскіх – 42, універсітэцкіх – 41.

Працягвалі развівацца міжнародныя сувязі ўніверсітэта з замежнымі партнёрамі на аснове выканання дамоў аб навуковым супрацоўніцтве, заключэнні знешнегандлёвых здзелак, удзелу ў праектах міжнародных фондаў і праграм, узаемных стажыровак, прадстаўлення навуковых вынікаў на выставах і канферэнцыях і інш.

У 2012 г. установы, падраздзяленні і прадпрыемствы комплексу БДУ, разам з выкананнем праграм міжнароднага навуковага супрацоўніцтва, значна актывізавалі працу па прасоўванні навукова-тэхнічнай прадукцыі на знешнія рынкі. У выніку выканання 99 кантрактаў і дамоў з арганізацыямі 19 краін блізкага і далёкага замежжа (даследчымі цэнтрамі, інстытутамі, кампаніямі) было атрымана валютных сродкаў на суму, эквівалентную 1791 тыс. дол. ЗША.

За 2012 г. 15 новых распрацовак супрацоўнікаў БДУ былі прадстаўлены на рэспубліканскіх і замежных міжнародных выставах. На міжнародных выставах у Расійскай Федэрацыі і Беларусі навукаёмістая прадукцыя БДУ ўзнагароджана спецыяльным прызам, 11 медалямі і 7 спецыяльнымі дыпламамі. Універсітэт таксама ўзнагароджаны медалём і дыпламам за актыўнае прадстаўленне інавацыйнай прадукцыі на міжнародных спецыялізаваных выставах.

На высокім узроўні ў БДУ праводзяцца фундаментальныя даследаванні, якія служаць асновай для прыкладных распрацовак і падрыхтоўкі навуковых работнікаў вышэйшай кваліфікацыі. Універсітэт паспяхова вырашае гэту задачу, выконваючы заданні дзяржаўных праграм навуковых даследаванняў (295), Беларускага рэспубліканскага фонду фундаментальных даследаванняў (183), міжнародных фондаў і праграм (55).

У 2012 годзе ўстановамі і падраздзяленнямі БДУ выконвалася: 131 заданне, 38 праграм (5 Саюзнай дзяржавы, 1 міждзяржаўнай, 3 нацыянальныя, 11 дзяржаўных, 15 дзяржаўных навукова-тэхнічных, 1 рэспубліканскай і 2 галіновыя навукова-тэхнічныя праграмы), 8 асобных праектаў (навуковых, навукова-тэхнічных, інавацыйных), распрацоўваемых на канкурэнтнай аснове.

БДУ з'яўляецца галаўной арганізацыяй-выканаўцам 10 дзяржаўных навукова-тэхнічных праграм.

БДУ выканаў усе мерапрыемствы, прадугледжаныя комплексам мер па карэннай перабудове навуковай сферы Рэспублікі Беларусь у мэтах забеспячэння яе адпаведнасці патрэбам рэальнага сектару эканомікі і грамадскага развіцця краіны, зацверджанага Першым намеснікам Прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь У. І. Сямашкам 18 чэрвеня 2012 г.

Была праведзена інвентарызацыя БДУ і ўстаноў комплексу БДУ, якія выконваюць навуковыя даследаванні і распрацоўкі.

Па комплексе БДУ было атэставана 309 структурных падраздзяленняў, якія выконваюць навуковыя даследаванні і распрацоўкі, у тым ліку – 187 кафедраў, 106 лабараторый, 8 цэнтраў, 2 сектары, 6 аддзелаў.

З мэтай павышэння эфектыўнасці навуковых даследаванняў, павелічэння публікацыйнай актыўнасці навукоўцаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, зацверджана Палажэнне аб прэміраванні работнікаў структурных падраздзяленняў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта за публікацыі ў вядучых міжнародных часопісах.

У 2012 годзе была нададзена значная ўвага мерапрыемствам па стымуляванні дзейнасці прафесарска-выкладчыцкага складу і навуковых работнікаў у галіне падрыхтоўкі навуковых кадраў вышэйшай кваліфікацыі. У межах гэтых мерапрыемстваў быў праведзены конкурс на лепшага арганізатара і кіраўніка НДР студэнтаў і аспірантаў БДУ, конкурс на лепшую СНДЛ БДУ, упершыню праводзілася прэміраванне навуковых кіраўнікоў аўтараў лепшых дакладаў на штогадовай канферэнцыі студэнтаў і аспірантаў БДУ, ажыццяўлялася прэміраванне за абарону дысертацый. Рашэннем Савета БДУ ад 26 лістапада 2012 года памер прэмій супрацоўнікам, аспірантам і дактарантам БДУ за абарону дысертацый быў істотна павялічаны, пашыраны таксама пералік асоб, якія падлягаюць прэміраванню.

Пастаўленая рэктарам задача аб актывізацыі дзейнасці ў БДУ па прыцягненні моладзі ў аспірантуру вырашана. План прыёму ў аспірантуру ў 2012 годзе выкананы на 103%. Колькасць аспірантаў усіх форм навучання (у тым ліку саіскальнікаў) з улікам замежных аспірантаў у 2012 годзе склала 931 чалавекі, што перавышае аналагічны паказчык 2011 года на 11 чалавек. Колькасць замежных аспірантаў платнай формы падрыхтоўкі ў 2012 годзе склала 41 чалавека. Колькасць замежных аспірантаў у справаздачным годзе склала 81 чал. (у 2010 годзе – 84, у 2011 годзе – 78).

Выпуск з аспірантуры ў цэлым па комплексе БДУ ў 2012 годзе склаў 171 чалавека (з іх па БДУ з улікам аспірантаў-замежнікаў – 155, у РІВШ – 16).

У 2012 годзе назіралася павелічэнне колькасці абарон дысертацый аспірантамі ў тэрмін у параўнанні з 2011 годам як у колькасных адносінах: у 2009 годзе – 23 абароны (у тым ліку 6 замежных), у 2010 годзе – 31 (у тым ліку 7 замежных), у 2011 – 24 (у тым ліку 12 замежных), у 2012 годзе – 31 (у тым ліку 8 замежных), так і ў працэнтных адносінах да выпуску (у 2009 годзе – 15,1%, у 2010 годзе – 17,7 %, у 2011 – 15, 1%, у 2012 – 18,1%). Аналагічная

тэндэнцыя мела месца і для аспірантаў БДУ з уліку колькасці грамадзян Рэспублікі Беларусь: 2009 год – 13,2 %, 2010 год – 16,8 %, 2011 год – 9,3 %, 2012 год – 16,7 % (з улікам РІВШ, адпаведна: 11,7 %, 14,9 %, 8,6 %, 14,9 %). Аднак захаваць станоўчыя тэндэнцыі ў сістэме падрыхтоўкі навуковых работнікаў вышэйшай кваліфікацыі БДУ без рашэння асноўных праблем на ўзроўні рэспублікі (адсутнасць аб'ектыўных крытэрыяў для фарміравання дзяржаказу; шэраг штучных абмежаванняў пры паступленні ў аспірантуру (у тым ліку для замежных грамадзян); нізкая аплата працы навуковых кіраўнікоў; адсутнасць матэрыяльных стымулаў у выкладчыкаў абараняць дысертацыі: памер зароботнай платы выкладчыка з вучонай ступенню і без ступені адрозніваецца нязначна; нізкія стыпендыі аспірантаў і дактарантаў і інш.) уяўляецца цяжкавыканальнай задачай.

У 2012 годзе падраздзяленнямі БДУ распрацавана 29 найменняў тэхнічных умоў, 28 лабараторных тэхналагічных рэгламентаў, 16 рэцэптур, а таксама 28 методык выканання вымярэнняў, 8 тэхналагічных інструкцый, 4 тэхналагічныя працэсы і 2 праграмы даследавання выпрабаванняў.

Праведзены нормакантроль тэкставых дакументаў у колькасці 372 найменняў з агульнай колькасцю лістоў фармату А4 19545.

Укаранёны СТБ 1080-2011 Парадак выканання навукова-даследчых, вопытна-канструктарскіх і вопытна-тэхналагічных прац па стварэнні навукова-тэхнічнай прадукцыі і ТПК 8.003-2011 Сістэма забеспячэння адзінства вымярэнняў Рэспублікі Беларусь. Праверка сродкаў вымярэнняў. Правілы правядзення работ.

У справаздачным годзе для праверкі Рэспубліканскім унітарным прадпрыемствам “Беларускі дзяржаўны інстытут метралогіі” і іншымі арганізацыямі і прадпрыемствамі падрыхтаваны і правераны 883 адзінкі сродкаў вымярэнняў (СВ). Праведзены аднаўленчы рамонт 286 адзінак СВ і лабараторнага абсталявання.

З усіх крыніц фінансавання ў 2012 годзе набыта навуковае абсталяванне на суму 10479,2 млн. рублёў (у 2011 г. - 2783,3 млн. рублёў). Закупка навуковага абсталявання за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту, прадугледжаных на фінансаванне навуковай, навукова-тэхнічнай і інавацыйнай дзейнасці, склала 6228,21 млн. руб. (у 2011 г. - 1999,68 млн. рублёў).

На працягу 2011-2012 гадоў назіраецца станоўчая дынаміка прыцягнення пазабюджэтных сродкаў у цэнтрах калектыўнага карыстання (ЦКК). У ЦКК “Нанатэхналогій і фізічнай электронікі” выкананы 2 кантракты “Даследаванне складу і структуры ўзораў GaS і GaSe і ўплыву на іх іёнай імплантацыі метадамі электроннай мікраскапіі і камбінацыйнага рассеявання святла” з Інстытутам радыяцыйных праблем НАН Азербайджана на 10 тыс. долараў ЗША і “Выраб і пастаўка 24-х рэнтгенаўскіх мікралінз” з фірмай СЕА (Францыя) на 10 тыс. еўра.

У ЦКК “Біяаналіз” праводзяцца біяэквівалентныя выпрабаванні 12 імпартазамышчальных лекавых прэпаратаў з аб'ёмам пазабюджэтнага фінансавання 1053,0 млн. рублёў. У ЦКК УНА сумесна з прадпрыемствамі

комплексу БДУ адгружана Рэспубліканскаму ўнітарнаму прадпрыемству “Белфармацыя” прэпарату “Цысплацэл” у колькасці 1048 упаковок на суму 258858 долараў ЗША, што дазволіла забяспечыць імпартазамышчэнне на суму каля 24,3 млн. долараў ЗША.

Разам з дасягненнямі і станоўчымі тэндэнцыямі існуе шэраг праблем, якія патрабуюць вырашэння. Па даных дзяржаўнай статыстычнай справаздачнасці БДУ ў 2012 годзе не выканаў паказчык па экспарце навукаёмістай і высокатэхналагічнай прадукцыі, устаноўленай Галіновай стратэгіяй Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусі. У галіне метралагічнага забеспячэння навуковых даследаванняў знос вымяральнага абсталявання ў 2012 годзе па прыродазнаўчых факультэтах склаў 55 – 80%. У сувязі з высокай ступенню зносу вымяральнага абсталявання рэктаратам прынята рашэнне аб закупцы ў 2013 годзе неабходнага вымяральнага абсталявання на 783 млн. рублёў (у 2012 годзе – 500,0 млн. рублёў).

У сувязі з вышэйпададзеным Савет БДУ **ВЫРАШЫЎ**:

1. Ухваліць вынікі навуковай, навукова-тэхнічнай і інавацыйнай дзейнасці комплексу БДУ за 2012 год.

2. У сувязі з увядзеннем у 2011–2012 гг. новай нарматыўнай прававой базы, якая рэгламентуе падрыхтоўку і атэстацыю навуковых работнікаў вышэйшай кваліфікацыі, ГУН (Дзюк Т.А.), дэканам факультэтаў, загадчыкам агульнаўніверсітэцкіх кафедраў падрыхтаваць прапановы аб павышэнні эфектыўнасці рэспубліканскай сістэмы падрыхтоўкі і атэстацыі навуковых работнікаў вышэйшай кваліфікацыі.

Тэрмін выканання – 15 красавіка 2013 г.

3. Для арганізацыі працэсу навучання ў аспірантуры БДУ на англійскай мове старшыням камісій па здачы кандыдацкіх экзаменаў забяспечыць пераклад праграм кандыдацкіх мінімумаў і заліка на англійскую мову і прадугледзець уключэнне ў склад камісій спецыялістаў, якія валодаюць англійскай мовай.

Тэрмін выканання – 30 красавіка 2013 г.

4. У сувязі з завяршэннем асноўнай колькасці заданняў ДПНД ў 2013 годзе дэканам факультэтаў, дырэктарам інстытутаў без права юрыдычнай асобы, дырэктарам навукова-даследчых інстытутаў і навуковых цэнтраў комплексу БДУ:

забяспечыць расклад на Саветах вынікаў выканання заданняў ДПНД;

забяспечыць падрыхтоўку, прадстаўленне і падачу заявак у ДПНД на 2014-2015 гг.

Тэрмін выканання – да 1 чэрвеня 2013 г.

5. Для павелічэння экспарту навукаёмістай і высокатэхналагічнай прадукцыі БДУ, колькасці навукова-даследчых праектаў міжнародных фондаў і праграм

ГУН (Дзік Т.А.) працягнуць працу па прадстаўленні прадукцыі БДУ на міжнародных і рэспубліканскіх выставачных мерапрыемствах, патэнтна-ліцэнзійным і рэкламна-інфармацыйным забеспячэнні інавацыйнай дзейнасці, правядзенні мерапрыемстваў па прасоўванні навукова-тэхнічнай прадукцыі БДУ на замежныя рынкі, забяспечванні ўдзелу супрацоўнікаў БДУ ў канферэнцыях, семінарах, конкурсах і іншых навуковых мерапрыемствах.

Тэрмін выканання – на працягу года.

6. З мэтай больш поўнага ўліку ў статыстычнай справаздачнасці экспарту навукаёмістай і высокатэхналагічнай прадукцыі БДУ ў межах выканання “Стратэгіі Міністэрства адукацыі па павелічэнні да 2015 года не менш чым на 200 працэнтаў долі навукаёмістай і высокатэхналагічнай прадукцыі ў агульным аб’ёме галіновага экспарту”:

- ГУН (Дзік Т.А.), дырэктарам НДІ і цэнтраў, дэканам факультэтаў працягнуць працу па пашырэнні пераліку высокатэхналагічнай прадукцыі, накіраваць у Міністэрства адукацыі прапановы па ўдасканаленні дзеючай сістэмы ўліку і справаздачнасці па аб’ёмах экспарту дадзенай прадукцыі;

- Галоўнаму ўпраўленню планавання, эканомікі і інвестыцыйнай дзейнасці (Антаневіч І.Ю.) сумесна з планава-бухгалтарскімі службаў навукова-даследчых інстытутаў, навуковых цэнтраў, прадпрыемстваў комплексу БДУ вызначыць адзіныя па комплексе БДУ падыходы да прадстаўлення ў статыстычнай справаздачнасці звестак аб навуковых таварах і паслугах.

Тэрмін выканання – на працягу года.

7. Дэканам факультэтаў, дырэктарам навукова-даследчых інстытутаў, навуковых цэнтраў, прадпрыемстваў комплексу БДУ забяспечыць безумоўнае выкананне планавых фінансавых паказчыкаў па навукова-даследчай працы на 2013 год.

Тэрмін выканання – паквартальна на працягу года.

8. Галоўнаму ўпраўленню планавання, эканомікі і інвестыцыйнай дзейнасці (Антаневіч І.Ю.) сумесна ў ГУН (Дзік Т.А.) працягнуць працэдуру закупкі вымяральнага абсталявання ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь. Галоўнаму ўпраўленню бухгалтарскага ўліку і фінансаў (Каўшэвіч Т.У.) забяспечыць аплату вымяральнага абсталявання на 2013 г. у рамках запланаваных фінансавых сродкаў.

Тэрмін выканання – на працягу года.

10. ГУН (Дзік Т.А.) распрацаваць канцэпцыю і прадставіць дызайн-праекты пастаяннай выставы навукова-тэхнічнай прадукцыі БДУ. Пачаць работы па фарміраванні пастаяннай выставы ў рамках выдзеленага фінансавання.

Тэрмін выканання – 29 сакавіка 2013 г.

11. Кіраўнікам устаноў і падраздзяленняў, на базе якіх праводзяцца навуковыя і навукова-практычныя мерапрыемствы з фінансавай падтрымкай

БДУ, арганізаваць паартыкулярнае размяшчэнне матэрыялаў у электроннай бібліятэцы БДУ (ЭБ) на працягу 2-х месяцаў пасля выдання зборнікаў матэрыялаў канферэнцый. ГУН (Дзік Т.А.) ажыццяўляць маніторынг размяшчэння матэрыялаў і прымаць неабходныя меры для безумоўнага выканання данага даручэння.

Тэрмін выканання – на працягу года.

12. Дэканам факультэтаў, кіраўнікам устаноў і падраздзяленняў актывізаваць працу па размяшчэнні артыкулаў, манаграфій, падручнікаў, вучэбных дапаможнікаў, малатыражнай вучэбна-метадычнай літаратуры, вучэбных праграм у электроннай бібліятэцы БДУ. Устанавіць тэрмін размяшчэння ў ЭБ – два месяцы пасля публікацыі. ФБ БДУ (Лапо П.М.) праводзіць штомесячны маніторынг размяшчэння матэрыялаў у ЭБ.

Тэрмін выканання – пастаянна на працягу года.

13. Ускласці адказнасць па кантролі за выкананнем рашэнняў Савета на прарэктара па навуковай рабоце БДУ Івашкевіча А.А.

Старшыня Савета БДУ

С.У.Абламейка

Вучоны сакратар Савета БДУ

С.М.Ходзін